

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Lingva Avrea Christianorvm

Ruben, Leonhard

Padibornae, 1606

Septvaginta Octo Incommoda Loqvacitatis & linguæ effrenis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56433)

SEPTUAGINTA
OCTO INCOMMODA LO-
QUACITATIS ET LIN-
GUÆ EFFRENIS.

CAPVT III.

*Anima inde quàm grauissimè læditur &
amicus dehonefatur.*

*Ani-
ma læ-
ditur.*

*Ani-
me di-
gnitas*

Primum & potissimum est quod
ea pars, quæ in homine potissi-
tissima, & cuius, ut est Eccles. 26.
20. non est ponderatio digna, ve-
hementer læditur. Hinc eodem li-
bro cap. 20. 8. dicitur: *Qui multum
vitur verbis lædit animam suam.*
Eam scilicet, quam cautissimè con-
seruare debuerat, & cui lucrum
totius mundi antepondere minimè
licebat. *Quid enim* ut est Matth. 16.
26. Marc. 8. 36. Luc. 12. 25. *prodest
homini si uniuersum mundum lucre-
tur, anima vero sua detrimentum pa-
tiatur? aut quam dabit homo com-
mutationem pro anima sua? Filius e-*

Animam hominis venturus est in gloria
 Patris sui cum angelis suis, & tunc
 reddet unicuique iuxta opera sua. Ad-
 de etiam iuxta linguam suam. Cùm
 Matth. 12. 36. 37. Ex verbis nostris
 iustificabimur, aut damnabimur,
 & de omni verbo otioso daturi si-
 mus rationem in die iudicij, vt la-
 tius infrà capit. 10. Cùm ergo di-
 ctum sit Deut. 4. 9. 14. Custodite
 ipsum & animam tuam sollicitè. Pro-
 uer. 13. 3. Qui custodit os suum custodiat
 animam suam. Qui verò eam vigi-
 lantissimè custodit, nequaquam
 eam per linguæ effrenis licentiam
 lædi patietur, quin potius mortem
 ipsam aliquando pro linguæ cu-
 stodia subire paratus esse debebit;
 quod sequenti exemplo probari
 potest in gratiam religiosorum.

Secundum incommodum hoc
 in capite est quòd amicus dehone-
 statur subinde per nostram lo-
 quacitatem. Hinc Prou. 25. 8. *Quæ*

*Ami-
cus de
honestas
statur*

viderunt oculi tui, ne proferas in iur-
gio citò, ne postea emendare non pos-
sis cùm de honestaueris amicum tuum

CAPVT IV.

Silentium regulare infringere nolentes duo Re-
ligiosi, à barbaris capti, morte etiam intenti-
ta, infringere noluerunt, & grandi mira-
culo ex eorum manibus liberati sunt. Simi-
le patet ex silentio Secundi

Atheniensis Philo-
sophi.

QVa de re Vincentius, Belua-
censis Episcopus ordinis D-
Dominici, qui circa annum 1250
in speculo historiarum ita scribit
Tempore quo sæuissima gen-
Northmannorum, Pictauorum,
Turonum fines vastabant, du-
fratres ordinis Cluniacensis Turo-
nes mittebantur. Qui dum cape-
rent iter, & in quendam locum
gratia quiescendi diuertissent, a
eisdem Northmannis nocte cap-
sunt; & capere quidem eos, ac li-
gare manus eorum, deinde minari
potuerunt, sed eorum silentium

Clunia-
censes
fratres

corrumpere nequiverunt. Manè autem cum ad locum constitutum applicuissent fratres ut erant ligati se paululum ab eis sequestrantes, in terram se prostraverunt, ut peracto Psalmorum cursu, silentio finem imponerent. Non dum verò oratione completa venit pars reliqua Northmannorum multa præda capta, quorum Dux cernens fratres in terra iacere, audito quòd illi nullo modo possent eos loqui facere, barbarica immanitate turgidus, inclinato velut ad feriendum conto, irruit super eos, metum mortis incutiens, cæteris quoq; barbarico ritu manibus plausum dantibus. At illi ut erant animo constantes, corpore permanferunt immobiles, quòd fiebat jure & obseruantia sanctæ regulæ, sub qua & mori cupiebant & viuere. Sed Omnipotētis manus, eorum exhilaratum spectaculum,

con-

conuertit in luctum. Mox enim vt ille barbarus ad eos appropinquauit, equus phaleratus cui insidebat in obliquum resiliuit, & fessorem eius in terram strauit, & collisit, quam collisionem statim febris lethalis secuta est. Conticuerunt omnes, & versi in stuporem cœperunt quærere inter se, quid ex eis deberent facere. Tandem reperto consilio, dignum esse censuerunt, vt pro vita sui Ducis vnus ex eis caderetur. Deinde cœperunt forte quærere, quem ex eis deberent interimere; sed super virtutum viros, & forte Christi connumeratos nullo modo diabolica cadere poterat fors, ita vt illi obstupescerent, dicentes eos vltra homines esse, super quos eorum fors non potuisset cadere. Tunc manus eorum velociter dissoluerunt, & abire fecerunt. Hæc ille. Idem probatur exemplo gentilium. Quidam enim

*Sors
malo-
rū non
cedit
in bo-
nos.*

Philosophus Athenientium, Secundus nomine, tanto studio (ob certam quandam causam quam videre poteris apud eundem Vincētium Beluacensem Episcopum libro. speculi historialis cap. 70.) sectatus est silentium, ut mortem citius oppetere paratus fuerit quam silentium violare. Circa cuius tempus Adrianus Imperator veniens Athenas, eumque ad se vocatum, venientem primus salutavit: illo verò tacente, loquere inquit Philosophe, ut aliquid à te discamus, illo autem in proposito silentij persistente, mandavit spiculatori ut eum cum quodam altero educeret capite plectendum. Latenter verò eidem carnifici dixit, loquere ei in via. & persuade ei, ut loquatur, & si quidem persuasus locutus fuerit, decolla eum: sin minus reduc illum ad me. cum verò in loco tormento aut supplicio

*Secundus
Philosophus*

*Adrianus
Imperator.*

destinato

destinato, diceret spiculator. Secunde extende ceruicem, & excipe in ea gladium, ille extendens ceruicem silentio vitam postposuit. Apprehendens ergò eum, venit ad Adrianum Imperatorem, dicēs: Secundum vsque ad mortem tacuisse.

CAPVT V.

Proueniunt casus, & ruinae ex mala custodia linguae. Exemplo etiam Luciferi.

*Casus
linguae*

HOc caput duo incommoda alia loquacitatis complectitur, quorum primum est, casus: quem videns Eccl. capit. 22. 33. inquit: *Quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certum; ut non cadam ab ipsis, & lingua mea non perdat me.* Varij quidem sunt casus vnde facile resurgimus, & quorum dolori mederi non est magnæ industriæ; at secus est in casu linguae, cui medicamenta ad-

hiberi

hiberi nequeunt, volat siquidem irreuocabile verbum. *Multi*, enim vt est Eccli. 28. 22. *cecidierunt*, vide casum, *in ore gladij*, sed non sic, *quasi per linguam*. Et v. 29. *Aurum tuum, & argentum tuum conflat, & verbis tuis facito stateram & frenos ori tuo rector: & attende ne forte labaris in lingua tua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium, & sit casus tuus insanabilis in mortem.*

Alterum est in hoc capite ruina, quæ grauior est casu. Vnde Prou. 26. 28. dicitur. *Lingua fallax non amat veritatem, & os lubricum operatur ruinas.* † 18. 7. *Os stulti contritio eius, & labia illius ruina anima eius.* Hic casus & ruina manifestissimus fuit in *Lucifero*. Cuius casum admirans *Isaias*, inquit, cap. 14. 12. *Quomodo cecidisti de caelo Lucifer qui mane oriebaris? Corruisti in terram, qui vulnerabas gentes? Qui dicebas per verbum mentis in corde tuo in caelum,*

Luci-
feri
casus.

*conscendam super astra Dei exaltabo
solium meum, &c. Quem casum fuisse
instar ruinæ repentinum, Salua-
tor asserit, cùm inquit, Luc. 10. 18.
Vidi Satanam sicut fulgur de cælo ca-
dentem. De cælo, inquit, in quo
Apoc. 8. 1. factum est silèrium me-
dia hora, in qua si tacuisset Lucifer
in corde suo, utiq; non cecidisset.
Verè itaq; dixit Ecclesiastes 10. 12.
Verba insipientis præcipit abunt eum.
Et prou. 17. 29. Qui exaltat os suum,
querit ruinam. Et de huiusmodi,
qui iugum silentij excusserunt, dici
potest id, quod de Iudæis dixit O-
seas cap. 7. 16. Reuersi sunt ut essent
absq; iugo: facti sunt quasi arcus do-
losus: cadent in gladio principes eo-
rum à furore lingua suæ.*

CAPVT VI.

*Ex eadem loquacitate prouenit ciuitatum per-
ditio, & subuersio, coinquinatio homi-
num, contritio spiritus.*

Primum hoc in capite malum

trahit

trahit Salomon Prou. II. II. cū
 inquit. *Benedictione iustorum exal-*
tabitur ciuitas: & ore impiorum sub-
uertetur. Quod manifestissimum
 fuit in nostra Germania, vbi cū
 olim summa deuotione Catholi-
 corum vigerent, vti vbi etiamnum
 in flore sunt, processiones circum
 ciuitates, cum hymnis, & canticis
 instituebantur, & cum mœnibus,
 tum portis ciuitatum, à sacerdote
 benedicebatur. Sic olim ad oratio-
 nes sacerdotum Ezechiaë, & totius
 populi pro ciuitate Ierusalem re-
 spondet Dominus, *Protegam ciui-*
satem istam, vt saluem eam propter
me, & propter Dauid seruum meum.
 IIa. 37. 35. 4. Reg. 19. 34. Multò
 magis propter se & filium Dauidis
 Christum Dominum, qui non tan-
 tū circumfertur, vt manna in ar-
 ca testamenti, circa muros Iericho;
 sed ut panis vitæ in sanctissimo sa-
 cramento. Sic Ecclesiasticus capit.

Ciuita
 tū sub
 uersio.

Proces
 siones
 circa
 ciui-
 tates.

36. 15. 16. orabat dicens. *Miserere civitati sanctificationis tuae Ierusalem, civitati requiei tuae. Reple Sion inenarrabilibus verbis tuis, & gloria tua populum tuum.* At vbi prodierunt hæretici: quorum os non adfert benedictionem: sed vt est Iudæ capti, 16. *Loquitur superba tum demum ore impiorum cum summo dolore videmus non tantum subuersas ciuitates, sed integros comitatus & prouincias, ne dicam bellis, & intestinis dissidijs, in se ipsis diuisas, commanducasse, quasi linguas suas præ dolore, vt est Apocalyp. cap. 17. v. 10. Lingua tertia, id est detractoria, inquit Ecclesiast. capit. 28. v. 16. Multo commouit, & disperfit illos, de gente in gentem: ciuitates muratas diuitum destruxit, & domos magnatorum effodit, virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. Plura cap. 14 numero 1.*

os hæreticorum.

Secundùm in hoc capite est, quòd mala, quæ de ore nostro procedunt coinquant hominem. Id quod ex testimonio Christi apud Diuum Matthæum capit. 15. ver. 18. superiùs capite 2. ratione prima probauimus.

Coin-
quina-
tur ho-
mo.

Tertiùm est quod contritio-
nem afferat spiritus. Hinc Pro-
uerb. 18. 7. *Os stulti contritio eius.*
Ne verò putes leuem hanc, vel exi-
guam corporis, aut membri alicu-
ius contritionem, id magis expli-
cat capit. 15. 4. cum inquit: *Lingua
placabilis lignum vite: Quæ autem
immoderata est, conteret spiritum.*

Contri-
tio spi-
ritus.

CAPVT VII.

*Linguosi dirigi nequeunt, tendunt ad erro-
rem pessimum, & diuinam in se
gratiam corrumpunt.*

Primùm in hoc capite est quod
directionem diuinam nobis
per necessariam impediatur, pro
qua tamen sancti homines po-

Dire-
ctionē
impe-
dit.

stula-

stularunt vt Daud, cùm orauit,
 Psal. 5. 9. *Dirige in conspectu tuo viam
 meam.* Et 24. 4. 5. *Vias tuas Domine
 demonstra mihi, & semitas tuas do-
 ce me. Dirige me in veritate tua, &
 doce me quia tu es Saluator meus.* Et
 26. 11. *Legem pone mihi Domine in
 via tua & dirige me in semita recta,
 propter inimicos meos.* In omnibus
 siquidem vijs, insidiantur nobis ini-
 mici nostri, & ita lege silētij maxime
 egemus. Hinc iterum iterumq; cla-
 mat Daud ad Dominum, Psalm.
 118. 5. *Utinam dirigantur viae meae, &
 custodiendas iustificationes tuas.* Sed
 vt cultus iustitiæ silentium. Isa. 32.
 17. sic verum est id Prou. 16. 13.
Qui recta loquitur, dirigetur. Vice
 verò versa Daud Psal. 139. 12. Lin-
 guosum iniusto coniungēs, inquit.
*Vir linguosus non dirigetur in terra,
 virum iniustum mala capient in in-
 teritu.* Atq; ita vti iustus Isa. 57. 1.
 2. ambulat in directione sua, per

cultum

cultum iustitiæ: quem esse silentiũ, idem Propheta dixit: Sic iniustus propter linguæ licentiam in viam iustitiæ Christianæ minimè dirigi vnquam poterit.

Secundum ergò in hoc capite ex priore malo consequitur: Ex mala siquidem viæ directione necesse tandem est, vt in fine error pessimus obueniatur. Id quod & Ecclesiastes testatur cap. 10. 12. 13. dicens: *Verba oris sapientis gratia & labia insipientis precipitabunt eum. In initium verborum eius stultitia & novissimum oris illius error pessimus.* Relicto ergò hoc errore, cātemus id ex cantico quod Isai. 26. 1. 2. cantabitur in terra Iuda. *Urbs fortitudinis nostra Sion, Salvator ponetur in ea murus & cātemurale, ne scilicet ingrediatur hostis humani generis, vt paulò post dicetur. Aperite portas & ingrediatur gēs iusta, custodiens veritatē.* Christum scilicet,

In fine
error
pessi-
mus.

per

per silentium, qui est Ioan. 14. *Via, veritas & vita.* Et quid sequitur? *Vetus error abiit: seruabis pacem, opus enim iustitia pax, & cultus iustitia, silentium.* Isa. 32. 17.

*Gratia
Dei
perdi-
tur.*

*Simile
ex cu-
licibus*

Tertiū est, quod gratia Dei facile corrumpitur in talibus hominibus. Nam vt recte docet Sanctus Isaac, oratione duodecima, de vino. Si dolij, aut vasis vini os aperitum maneat, culices facile ingrediuntur, & vinum corrumpit. Idem, inquit, accidit in multiloquio, facietis & vanis sermonibus. Cui addo. Qui habet illud pretiosissimum vinum, quod apud Zachariam Prophetam cap. 9. 17. gemitur, illud quam diligentissime per lingue custodiam tueatur ne per lingue licentiam vel acefcat, vel computrescat. Nota vero quod gratia non sit res exigua sed Dei donum, iuxta id Psal. 83. 12. *Gratiam & gloriam dabit Dominus.*

CAPVT VIII.

*Habitationem loquacium esse absque ianua:
pulchro exemplo probatur, vti etiam
quod hostes prouocent.*

PRimò enim, habitationem *Sunt*
eorum esse absq; ianua, quàm *sine ia*
sit res periculo coniuncta, docet *nuā.*
Iob 30. 13. 14. *Dissipauerunt itinera*
mea, insidiati sunt mihi: & prœua-
luerunt, & non fuit, qui ferret auxiliũ.
Quasi rupto muro, & aperta ianua
irruerunt super me, & ad meas mise-
rias deuoluti sunt. Hinc in Vitis Pa-
trum libro de Continentia, ita
scribitur. Duo fratres volentes *Exem-*
venire ad Anthonium, de loco *plum.*
Schythi ingressi sunt nauẽ, vt irent
ad eum. Et inuenerunt in ipsa naui
senem, qui & ipse ad Anthonium
ire volebat: ignorabant autem eũ
fratres, & sedentes in naui loque-
bantur sermones Patrum, & de
scripturis, & rursus de opere ma-
nuum suarum; ille autem senex

per

per omnia tacebat. Cùm autem venissent ad portum, agnouerunt & ipsum senem proficisci velle ad Abbatem Anthonium. Cùm autem venissent ad eum, dicit eis Abbas Anthonius. Bonum comitem itineris inuenistis senem hunc. Dixit autem & seni: Bonos fratres inuenisti tecum Abbas. Dicit ei senex: Boni sunt quidem, sed habitatio eorũ non habet ianuam. Quicumq; vult intrat stabulũ & soluit asinum. Hoc autem dicebat, quia quodcunq; eis ascendebat in os, loquebantur. Hæc ibi. Meritò ergò dicimus cum Iob. Quod in apertam ianuã loquacium irruunt inimici, & de bonis nostris agunt prædas, ac tandem direptis omnibus, ad nostras miseras deuoluti, subsannant nos. Vide plura infra cap. 16. numero 2.

Hosti-
bus pa-
tent.

Secundò hostes prouocat, id quod vaticinio Iſaiæ 8. 5. 6. 7. 8.

osteno

ostenditur, cum inquit: *Et adiecit Dominus loqui ad me adhuc, dicens: Pro eo quod abiecit populus iste aquas Siloë, quæ vadunt cum silentio, & assumpsit magis, Rasin, & filium Rome- lia; propter hoc ecce Dominus addu- cet super eos aquas fluminis fortes, & multas, regem Assyriorum, & omnem gloriam eius: & ascendet super omnes riuos eius, & fluet super vniversas ri- pas eius, & ibit per Iudam inundans, & transiens usq; ad collum veniet. Quo enim alio iusto Dei iudicio, hoc exulceratissimo tēpore mul- torum religiosorum domicilia de- vastarunt militum armatæ manus, ita vt nec riuis fontium peperce- rint; nisi quia vt Amos 8. 3. assum- pta loquacitate, in omni loco proy- citur silentium, & aquæ quæ vadunt cum silen- tio, contem- nuntur?*

* *
*

B

CA.

CAPVT IX.

Lingua loquacis vt ignis inflammat, & odibilis est, nec non onus graue sibi metipsum imponit, quod & exemplo cuiusdam mulieris docetur.

Vt ignis in flamat

Linguae malitia.

PRimum, hic ponitur periculum perpetui quasi incendij labijs, & lingua loquacis & impudens. Vnde dicitur, Prou. 16. 27. *Vir impius fodit malum, & in labijs eius ignis exardescet.* Quod clarius Dominus, Iacobus Apostolus, cap. 3. 5. 6. 7. 8. huiusmodi verbis explicat. *Ecce quantus ignis quam magnam sylvam incendit? lingua ignis est, vniversitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quae maculat totum corpus, & inflammat rotam natiuitatis nostrae, inflammata à gehenna. Omnis enim natura bestiarum, & volucrum, & serpentium, & ceterorum domantur, & domita sunt, à natura humani ingenij. Linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, p*

nam veneno mortifero. Ad quæ ver-
 ba alludens D. Chrysoſtomus ho-
 mol. 9. operis imperfecti in Mat-
 thæum, inquit. Sicut ignis de modi-
 ca ſcintilla magnum conflat incē-
 dium; ita & ſermo malus de leui
 occasione magnam ſuccendit ini-
 micitiam, Hæc ille. Rectiſſimè er-
 gò dicitur Eccleſiaſt. 20. 15. de ho-
 mine inſipiente. *Apertio oris illius
 inflammatio eſt.* Hæc inflammatio
 ſcintillam ſumpſit ex naſo, ore, &
 habitu diaboli, qui ſcilicet ex ore
 Behemoth egreditur: quem de-
 ſcribens Iob 4. 9. 10. 11. 12. inquit;
*Sternutatio eius ſplendor ignis: & ocu-
 li eius, vt palpebra diluculi. De ore
 eius lampades procedunt, ſicut reda
 ignis accenſa. De naribus eius proce-
 dit fumus, ſicut olla ſuccenſa atq; fer-
 ventis. Halitus eius prunas ardere fa-
 cit, & flamma de ore eius egreditur.*
 Hinc etiam, vt eſt Eccleſ. 23. 23.
Anima calida quaſi ignis ardens non

Halitus
 tus
 diabo-
 li.

extinguetur donec aliquid glutiat; homo nequam in ore carnis suae non desinet donec incēdat ignem. Id quod in omnibus susurrionibus & detractionibus plus æquo cernitur. ex Prou. 18. 6. patet, vbi dicitur *Labia stulti miscent se rixis, & os eius iurgia prouocat.* Ab his omnibus liber est, qui linguam cohibere didicit.

Odibilis loquacitas.

Alterum hoc loco est, quod huiusmodi homines sunt odibiles. Nam vt est Ecclesiast. 9. 25. *Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus & temerarius in verbo suo odiosus erit.*

Iugum Domini abijcit.

Tertiūm est, quod sic iugum Domini suaue & onus leue abijciunt. Silentium siquidem onus leue est. Matth. 11. 30. vnde lætitia nobis conciliatur iuxta id; Psal. 106. 30. *Lætati sunt quia siluerunt.* Cuius lætitudinis argumētum vide in Pambone Abbate infrā capit. 42. num. 3. Atque onere loquacitatis inquit Ieremias

capit. 23. 36. *Onus Domini ultra non memorabitur, quia onus erit unicuique sermo suus: quia peruertistis verba Dei vivetis, Domini exercituum Dei nostri.* Hoc onus est vnum ex istis oneribus de quibus Isai. 46. 1. *Onera vestra graui pondere usque ad lassitudinem.* Hinc Vincentius libr. 3. Moral. dist. 3. parte prima, refert de quodam qui vxorem habuit admodum garrulam, lingua grauem ad tollerandum, quam vir eius in naui & in mari habebat itineris fociam. Ex orta vero tempestate cum ad subleuandum nauem nauta preciperet, vt quisque onera grauiora e naui proijceret, vir eius exhibuit vxorem in mare mittendam, dicens; in tota naui non esse aliquod onus lingua vxoris suæ grauius. A quo onere facili negotio se expediunt, qui vitam ccelibem extra iugum matrimonij transigunt.

*Vxor
garru
la onus*

CAPVT X.

In multiloquio est periculum peccati & rationi reddendæ nos facit obstrictos.

*In lo-
quaci-
tate
pericu-
lum
peccati*

PRimum quòd in hoc loco ponimus, est periculum peccati id quod asserit Sapiens, Prou. 10. 19. cum inquit: *In multiloquio non deerit peccatum; qui autem moderatur labia sua prudentissimus est.* Si autem peccatum est fugiendum iuxta id Eccli. 21. 2. *Quasi a facie colubri fuge peccatum, & si accesseris ad illa, suscipient te, erit & fugiendum multiloquium.* Nam vt eodem libro dicitur, cap. 23. 17. *Indisciplinata loquela non assuescat os tuum: restum in ea verbum peccati.* Sed vt est Eccli. 19. 17. *Quis est, qui non deliquerit in lingua sua?*

*Inde
verba
otiosa.*

Alterum hoc est, quòd in multiloquio multa verba sunt otiosa. De quibus Saluator Matth. 12. 36. loquens dicit. *Dico autem vobis, quo-*

niam

niam omne verbum otiosum quod lo-
 cutifuerint homines, reddent ratio-
 nem de eo in die iudicij. Nihil æquè
 diuinæ bonitati displicet quàm o-
 tium, quod & vitium est, inter So-
 domorum iniquitates relatum. E-
 zechiel. 16. 49. Quòd nec Deus pa-
 titur in operarijs in foro stantibus.
 Matth. 20. 3. 6. nec in adolescen-
 tioribus viduis, 1. Tim. 5. 12. 13. nec
 muliere forti, Prou. 31. 17. nec vllò
 in loco. Nā vt est Eccli. 33. 29. *Mul-
 tam malitiam, docuit otiositas.* Ac
 proindè, nec Christus, nec Pater
 cęlestis eam in lingua perferre po-
 test: cùm, nec ipse Christus, nec Pa-
 ter sit otiosus, iuxta id Ioan. 5. 17.
*Pater meus usq; modò operatur, &
 ego operor.* Vt rem ergò otiosam
 non patitur, ita nec verbum otio-
 sum, quin de eo reddenda sit ratio
 in tremendo die iudicij. D. verò
 Bernardus verbum otiosum vo-
 cat id quod sine vtilitate audientis

Otium
 vitan-
 dum.

*Tri-
bus de
causis
verbū
otiosū
fugiē-
dum.*

*Quan-
ta maz-
teria
loquē-
di Chri-
stiano.*

*Tēpo-
ris ra-
tio.*

aut loquentis dicitur. Est autem
verbum otiosum triplici de causa
fugiendum. Primò, propter peric-
ulum. Quicquid enim non ædi-
ficat audientes teste D. Bernardo
in Epistola, in periculum vertitur
audientium. Ambrosius serm. 22.
super Psalmum 118. Beati imma-
culati, inquit. Non mediocre peri-
culum est, cū habeas tanta elo-
quia Dei & opera quæ fecit, si præ-
termisissis illis, loquaris quæ seculi
sunt, vel audias. Tum secundò ne
tempus pretiosum, quo nihil præ-
tiosius habemus inutiliter amitta-
tur. Bernardus libro de confide-
ratione, Nemo, inquit, parui æstio-
met tempus, quod in verbis consu-
mitur otiosis: volat tempus irre-
uocabile, volat verbum irreuoca-
bile, nec aduertit insipiens quid a-
mittat. Et infrà. Cur perdis illud,
quo diuinam tibi repropitiare de-
bueras pietatem, properare ad an-

gelicam

gelicam societatem, suspirare ad
amissam hæreditatem, aspirare ad
præmissam felicitatem, excitare
remissam voluntatem, flere com-
missam iniquitatem. Quare dicit
B. Isidorus: Sicut falsitatis crimina
à proficientibus pertimescuntur;
ita otiosa verba à perfectis viris vi-
tantur. Tum tertio, propter dis-
cussionem extremi iudicij. Teste
enim ipsa veritate Matth. 12. 36.
*De omni verbo otioso in illo reddenda
erit ratio, vt paulò ante diximus.*

CAPVT XI.

*Loquaces ranis immundis esse similes, & ex
loquacitate scandala multa vsq; ad
mortem ipsam præuenire.*

Primùm est quòd loquaces quie-
tem aliorum penitus turbent,
ac proinde loquaces meritò ab ali-
quibus ranis similes habeantur Ae-
gyptiacis, quæ omnibus rebus mo-
lestiam attulerunt, quorum & o-
ris strepitus, molestissimus est, vn-

*Ranis
similes*

de Poëta qui de Philomela scripsit
 inquit: Garrula limosis rana coa-
 xat aquis. Sunt enim ranæ garru-
 læ, terrenæ, viscosæ, & limosæ.
 His iustè affligebantur Pharao &
 Aegyptij. Nam vt dicit, Exod. 8. 3.
 4. *Moyfes ad Pharaonem. E. bulliet*
fluvius ranas, quæ ascendent, & in-
gredientur domum tuam, & cubiculū
lectuli tui, & super stratū tuum, & in
domos seruatorum tuorū, & in populum
tuū, & in furnos tuos, & in reliquias
ciborum tuorum, & ad te, & ad popu-
lum tuum, & ad omnes seruos tuos in-
trabunt rane. Hæ sunt istæ ranæ lo-
 quaces, quæ si irreperint in domos
 religiosorum, omne ibi genus ho-
 minum, & omnia loca conturbāt,
 & defœdant. Prodit enim loquaci-
 tas, quasi de ore draconis inferna-
 lis, de ore bestię, & de ore Pseudo-
 prophetæ, vt ex eorum ore D.
 Ioannes Apocal. 16. 13. *Vidit exire*
tres spiritus immundos, in modum

ranarum. Sic & in vita S. Domini-
ci, Diabolus totam locutoris do-
mum sibi vendicat. Vide D. Lau-
rentium Suriũ in vita S. Dominici.

Diabo-
lus locu-
toris do-
mum
occu-
pat.

Secundò considerandum, quan-
ta scandala oriantur, & inquietu-
do ex lingua multiloqua. Nam vt
est, Prouer. 18. 21. *Mors & vita in*
manibus lingua. Quem etiam locum

Scanda-
dala
gignit

D. Benedictus suis discipulis capit.
2. suæ regulæ proponit : insinuans
scandala inde oriri posse, quæ tan-
dem ex rixis, susurrationibus, de-
tractionibus, contentionibus mor-
tem concilient : & sic vice versa
ex recta custodia, vitam. Nam vt
ait Chrysost. hom. 4. ad Baptizan-
dos media vtriusq; partis (inter vi-
tam scilicet & mortem) lingua est,
& si vtriusq; est, Dominus est. Nā
& gladius in medio positus, si qui-
dem fuerit aduersus hostes arre-
ptus, salutaris accipiendi reperitur:
si verò tenētis visceribus inferatur,

Vita
&
mors
in ling-
ua,
quomo-
do.

Ling
gua à
natura
munis
ta.

mortem præparat inferenti; non quia talis ferri natura, sed quia vtē tis tale consilium est: ita & lingua æstimetur gladius in medio positus. Armetur aduersus peccata tua, non ad fratris plagam præparetur. Et ideo Deus eam velut muro duplici voluit circumdari. Nam dentium tegmine & labiorum custodia continetur, ne verba improuida garrulitate proferatur. Hæc ille,

CAPVT XII.

*Hæc scandala magis probantur ex contentio-
nibus, detractionibus, contumelijs, derisio-
nibus, injurijs & rixis, quæ ex lo-
quacitate proueniunt.*

Cons
tentio-
nes.

Primò, ex his scandalis nume- rantur contētiones. Hinc Pro- uerb. 20. 3. *Honor est homini qui se- parat se à contentionibus, omnes stulti miscentur contumelijs.* Tales namq; similes sunt Iudæis, qui, Deut. 31. 17. semper contentiosè egisse per- hibentur à Moyse, instructi à sa-

piencia

piencia carnali, animali, diabolica. Iacob. 3. 14. 15. 16. Nam & opus carnis est, Gal. 5. 20. vnde pugnae verborum, 1. Tim. 6. 4. Actandem ex ea conseruntur manus, & ad mortem vsq; decertatur.

Secundò, detractiones inde *Detra-
ctio.* proueniunt. Hinc Prou. 4. 24. *Re-
moue à te os prauum, & detrahentia
labia sint procul à te.* quia Psal. 100. 5. *Detrahentē secretò proximo suo, hunc
persequerbar.* Hi enim agunt contra
id, Leuit. 19. 14. *Non maledices sur-
do, nec coram cæco pones offendicu-
lum,* id est, scandalum. Maledicit
surdo, qui detrahit absenti, qui
non audit; ponit offendiculum cæ-
co, qui incautum decipit. Rectè
ergò, Sap. 1. 11. dicitur. *Custodite vos
à murmuratione quæ nihil prodest, &
à detractione parcuè lingua, quoniam
sermo obscurus in vacuum non ibit; os
autem quod mentitur, maximè de-
trahendo, occidit animam.* Detra-

ctor enim nec hominibus nec Deo
gratus. Vnde Prou. 24. 9. *Abomi-
natio hominum, detractor.* Roman.
cap. 1. vers. 30. *Detractatores Deo
odibiles.* Et Prouerb. cap. 24. ver.
21. *Cum detractoribus non commi-
scearis, quoniam repente consurget
perditio eorum, & ruinam utriusq;
quis nouit? Vide plura infra capit.
59. litera D.*

*Derri-
siones
contu-
melia.*

Tertiò, oriuntur derisiones,
& contumeliæ, sed vt est Prou. 19.
29. *Parata sunt derisoribus iudicia:
& mallei percutientes, stultorum cor-
poribus.* Vbi verò derisor ibi & iur-
gia sunt, quibus eiectis, eijcitur &
contumelia, vt est Prou. 22. 10, A-
lioquin Ecclesiast. 6. 1. *Contume-
liam hereditabit malus, qui scilicet
eam per linguæ continentiam non
eiecerit.*

*Iur-
gia.*

Quartò, oriuntur iurgia, quæ e-
tiam cessant susurrone subtracto.

Pro

Prouerb. 26. 20. *Cum defecerint ligna, extinguetur ignis, & susurrone suberacto iurgia conquiescent. Quæ & inter iactabundos sunt, vt est Prouerb. 28. 25. Qui se iactat & dilatat, iurgia concitat; qui vero sperat in Domino, sanabitur. Eadem stultus prouocat. Prouerb. 18. 6. 7. Labia stulti miscent serixis, & os eius iurgia prouocat. Os stulti contritio eius, & labia ipsius, ruina anime. Est autem proprium Apostatarum à Deo, & religione christiana, Ecclesiastica & Monastica, iurgia semper & omni tempore, ne dicam, loco seminare. Id quòd in Luthero, Caluino, Buccero, Oecelampadio & similis farinæ hominibus videre est, de quibus verissimum id, Prouerbior. cap. 6. vers. 12. Homo *Apos-
stata, vir inutilis, graditur ore per-
uerso, annuit oculis, terit pede, pro
digito loquitur, prauo corde machi-
natur malum, & in omni tempore**

*Apos-
tate
descri-
prio
& os.*

iurgia

*iurgia seminat. Huic extemplo veniet
perditio sua, & subito conteretur, nec
habebit ultra medicinam. quod sa-
tis superq; patet ex infelici eorum
interitu. nec ab eo dissidet Sapiens
cum inquit; Prou. 17. 11. Semper iur-
gia querit malus, angelus autē crude-
lis mittetur contra eum.*

Rixa.

Quintò, sic & de rixis dicen-
dum, quæ & inter opera carnis,
Gal. 5. 21. referuntur, quæ hinc
proueniunt. Quæ Prou. 26. 21. ho-
mo iracundus suscitatur & prouocat.
Prou. 15. 18. † 29. 22. *Qui verò, ut
est Prou. 17. 19. meditatatur discordias
diligit rixas: & qui exaltat os suum
querit ruinas.* Hoc loco non est
sermo de Prophetis, & conciona-
toribus, qui ad correptionem alio-
rum rixari putantur. Vnde de se
Ieremias capit. 15. 10. loquitur, *Va
mibi mater mea: quare genuisti me
virum rixa, virum discordia, in uni-
uersa terra? non fœneravi, nec fœne-*

rauit

ravit mihi quisquam, omnes maledicunt mihi. Utinam ad huiusmodi rixas multi vterentur lingua sua, ad religionem Christianorum, quã Iudæi sectam vocarunt, cui ubiq; Actor. 28. 22. contradicitur, defendendam. Ad quem finem quòd uti lingua sua debeant prophetae & concionatores docetur infrà capite 57. numero 2.

Sextò recenset D. Paulus multa simul scandala 2. Cor. 12. 10. Contentiones, æmulationes, animositates, dissensionēs, detractiōnes, susurrations, inflationes, seditiones. De quibus vide latiùs in Thesauro nostro Biblico, in singulorum titulis.

Scandala
multa.

CAPVT XIII.

*A lingua mortis periculum pendere docetur
exemplis sacrae scripturae, & Pitagorae
taci Philosophi.*

NVnc videamus vno aut altero exemplo in medium ad-

Mors.
Maria

ducto,

Core,
Dathan,
Abiron.

ducto, quid mali pariat linguæ licentia. Maria soror Moyfi, cur lepra quasi mortua percussa? Num. 12. 8. 9. 10. Nunquid ex linguæ licentia, cùm teste Domino non timuit detrahere seruo Dei Moyfi? Core, Dathan & Abiron, quare vivos deglutiuit terra. Et descendunt in infernum viuentes? Num. 16. 30. Nunquid quia ex iinguæ licentia, cùm vers. 3. steterunt aduersum Moysen, & Aaron, dicentes: *Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, & in ipsis est Dominus: cur eleuamini super populum Domini?* Semei filius Gera cur iussu Salomonis interfectus perijt? nunquid ex linguæ licentia, qua Dauidem, Absoloné filium suum fugientem maledictis incessit, dicē: 2. Reg. 16. 7. *Egredere, egredere vir sanguinum, & vir Belial?* Quem licet Dauid non sit passus ab Abisai filio Saruix, ibidem ver. 9. interi-

mi : eius tamen linguæ petulantiam Salomon morte vindicadam censuit , eumq; vt est 3. Reg. 2. 46. per Banaïam filium Ioiadæ trucidari fecit. Et id rectè quidem, quòd parens eius ob mansuetudinem vlcisci noluit, filius vt sapientissimus iudex iustitiæ gladio punire voluit, cùm contra legem Exod. 22. 28. datam, *Principi populi tui non maledices*, ex Diametro egerit. Etc. 21. 16. *Qui maledixerit patri suo vel matri, morte moriatur.* Et demum quòd grauiùs est talibus, non temporalis tantùm mors, sed sempiterna maneat. Maledici enim, à regno cœlorum. 1. Cor. 6. 10. arcebuntur. Atq; ita lingua nequam, nulli quàm sibi metipsi pernitiosior; similes enim qui illa deprauantur sunt viperæ quæ adhæsit quidem manui S. Pauli Actor. cap. 28. 3. at illi nihil nocumenti attulit, sed sibi metipsi soli, cùm

Mors
eter-
na per
linguã

Lingua ne
mini
quàm
sibi per
nitio-
sior ex
emplo
viperæ

*Iudæi
quàm
pluri-
mi ob
eam
occisi.*

ab eo ex manibus in ignem excus-
sa, igne consumpta fuit; ita lingua
nequam tandem cum epulonis di-
uitis Luc. 16. 14. lingua, æstuantis
gehennæ incendijs torquebitur.
Quid comemorem infinitam Iu-
dæorum multitudinem, quæ in de-
serto corruit, linguæ nimia licen-
tia? cùm terræ promissionis vt to-
to ferè capite 14. libri Numeri vi-
dere est, detraxit, maximè ver. 24.
30. 38. ita vt ex sexcentis tribus
millibus trecentis & quinquagin-
ta, à viginti annis & suprà Exod.
38. 26. Num. 1. 45. demptis & sa-
cerdotibus nullus illorum nisi Jo-
sue, & Caleph terram promissio-
nis aut ingressus est, aut ingredi
debuerit. Plura vide infrà capit.
14. numer. 3. vnde manifestissi-
mum est quòd præcedenti capite
ex Prouerb. 18. 21. diximus. *Mors
& vita in manu linguæ.* Hinc Ana-
charsis interrogatus, quid esset

*Ana-
charsis
de lin-*

in homine pessimum, & quid optimum? respondit, lingua. sentiens idem membrum plurimum prodesse, si recta ratione gubernetur, obesse verò si secus. vnde & Poëta quidam Christianus.

Nil melius lingua, lingua nil peius eadem.

Nobile lingua bonum, quæ fari in tēpore nouit.

Est tibi lingua malum, si fari in tempore nescit.

Lingua bonū eximium fuerit, si pauca loquaris.

Siq; modum seruas, dicetur lingua venusta.

Cui & id conuenit quòd de lingua censuit Pittacus inter septem Græciæ sapientes clarissimus. Hic enim ab Amase rege Aegypti immolatitia pecude donatus, ea lege vt inde partē quam videret pessimam, aliamq; quam existimaret optimam, ex eadem hostia remitterent regi (qui duas dissimilimas partes se recepturum expectabat) non duas discrepantes partes: verum vnicam exactam linguam misit, significans, in homine bona lingua nihil esse melius, mala nihil

gua iudiciū quòd optima sit & pessima.

Pittacici simile de lingua iudicium.

esse

*Salamandra
similes
malorum
linguae*

esse nocentius. Est enim malorum lingua similis Salamandræ, de qua referunt Philosophi, quod quando pomum ascendit, omnes fructus eius iaculo suo pūgat, atq; inficiat. Ita Vincentius lib. tertio specul. moral. distinct. 3. parte prima fol. 146. Quomodo verò morte apud Persas afficiantur, qui silentium non custodiunt, dicemus capite vigesimo sexto, numero 4.

CAPVT XIV.

Loquacium os & lingua est sagitta vulnerans, que & scurrilitate plena, sentiet mala, & more sepulchrorum fœtore redundat.

*Sagitta
vulnerans*

PRimum est, quòd os illorum sit sagitta vulnerans, de qua Dominus grauissimè apud Ieremiã cap. 9. 8. & cum lamento queritur, cùm ait. *Sagitta vulnerans, lingua eorum, in ore suo pacem cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei in-*

fidias. Nunquid super his non visita-
bo, dicit Dominus? aut in gente hu-
iusmodi non uoliscetur anima mea?
super montes assumam fletum & la-
mentum, &c. Locus dictus sacræ
scripturæ conuenit cum Psalm. 27.
3. Hi sunt de quibus Psalm. 10. 2.
Ecce peccatores intenderunt arcum:
parauerunt sagittas suas in phare-
tra, ut sagittent in obscuro rectos
corde. Et Psalm. 63. vers. 4. Quia
exacuerunt ut gladium linguas suas:
intenderunt arcum rem amaram,
ut sagittent in occultis immacula-
rum. Subito sagittabunt eum, & non
timebunt; firmauerunt sibi sermo-
nem nequam. Talis est Prouerbior.
capit. 7. vers. 5 mulier extranea &
aliena quæ sua verba dulcia facit.
Quæ vers. 10. occurrit vecordi
iuueni ornatu meretricio, ad
decipiendas animas, donec vers.
22. Sagitta transfigat iecur eius.

Quali

Falsus
testis.

Quali & linguæ sagitta utitur falsus testis, de quo Prou. 25. 18. *Iaculum & gladius, & sagitta acuta, homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium.*

Scurrilitas,
stultiloquiū
turpis
sermo.

Secundum est scurrilitas ipsa linguæ, cui turpitudine & stultiloquiū iungi potest, de quibus vitandis præcipit D. Paulus Eph. 5. 3. cum inquit *Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis sicut decet sanctos: aut turpitudine, aut stultiloquiū, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet, sed magis gratiarum actio.* Et D. Benedictus cap. 6. suæ regulæ sic scribit: *Scurrilitates verò vel verba otiosa, & risum mouentia, æterna clausura omnibus in locis damnamus: & ad tale eloquiū discipulum aperire os non permittimus.* Hinc & D. Hieronymus, qui scurrilitatē replicat, & cachinnis ora dissoluit, & aliquid profert turpitudinis, non

D. Be-
nedi-
ctus.

otiosi

otiosi sermonis, sed criminosi reus tenetur. D. verò Bernardus lib. 2. de consideratione c. 13. inter seculares nugæ, nugæ sunt, in ore sacerdotis blasphemie. Interdū tamen si incidant, ferédæ fortassis, referendæ nunquam. Consecrasti os tuum Euangelio, talibus iam aperire illicitum, assuefacere sacrilegium est. Idem. Verbum scurrile quòd facti vrbaniuè nomine colorant, non sufficit peregrinari ab ore, procul ab aure relegandum est. Fœde ad cachinnos mouêris, fœdius moues.

Os nostrum
consecratū
Euangelio.
Factum
vrbani
num
verbū.
Loquax
sentiet
mala.
Samsō

Tertiūm est, quòd sentiet mala. Hinc Prou. 13. 3. *Qui custodit os suum, custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala.* Si enim Samson tacuisset, & non reuelasset secretum roboris sui, & problema Dalilæ, Iudic. 16. 17. non fuisset captus, & erutis oculis, vinctusq; catenis, vers. 31. molendino destinatus, &

tandem cum aduersarijs mortuus
Eua idem sensit. Gen. 3.2. vbi cum
diabolo & serpente sermonem ha-
buit. Plura vide capite præcedenti.

Sepul-
chro
fætido
similes

Quartum est, quod illorum os
est simile sepulchro patenti. Vnde
Psalm. 5. 11. *Sepulchrum patens est
guttur eorum. Linguis suis dolosè ag-
bant, iudica illos Deus.* Quem locus
& D. Paulus adducit, Rom. 3. 14.
Psalmo verò 13.3. venenum linguæ
eorum addens, inquit. *Sepulchrum
patens est guttur eorum, linguis suis
dolosè agebant, venenum aspidum foras
labijs eorum. Quorum os maledictione
& amaritudine plenum est.* Quod
si enim loquaces os habent clausum
foris sunt sepulchra dealbata, sicut
ti de Scribis, & Pharisæis loquens
Christus, Matth. 23. 27. asserit, in-
tus omni spurcitia pleni. Ait enim
*Va vobis scribæ & Pharisæe hypocri-
ta, quia similes estis sepulchris deal-
batis, quæ à foris parent hominibus*

speciosas

speciosa, intus verò plena sunt ossibus
 mortuorum, & omni spurcitia. Vte-
 nim patentibus sepulchris, intus
 reconditus foetor erumpit, &
 quæ ibi latitant venena, inde spe-
 ctantes inficiunt. Sic cùm patet os
 loquacium, omnis illorum quæ in
 anima recondita fuit spurcitia, in-
 de sese prodit. Qua de re vide D.
 Chrysoftomum in Psalmum quin-
 tum, & D. Gregorium Nazianze-
 num in oratione consolatoria, cùm
 pater eius ob grandinis taceret ca-
 lamitatem. Rectè ergò quidam ta-
 citurnitate graueolentiam oris sui
 excusarunt. Cuidam enim Euri-
 pidi graueolentiam oris obijcien-
 ti: Multa, inquit, in ore meo com-
 putruerunt. Quo responso signifi-
 cabat, se potuisse continere arcana.
 Solent enim res in occultum lo-
 cum congestæ, facilè putrescere.
 Vide Paulum Manutium libro 8.
 Apophthegmatum.

Euri-
 pides.

CAPVT XV.

Loquaciam lingua stultitiæ indicium, &
subuersio hominis & ciuitatum.

Stulti-
tie in-
diciū.

AD primū quod spectat, re-
tè dicitur Eccli. 5. 1. Ne te-
merè quid loquaris, neq; cor tuum sit
velox ad proferendum sermonem co-
ram Deo. Idcirco sint pauci sermones
tui. Multas curas sequuntur somnia
& in multis sermonibus inuenitur stulti-
tia. Nam Prou. 29. 11. Totum spi-
ritum suum profert stultus: sapiens
differt & reseruat in posterum. Hoc
verissimum esse, docet Salomō
Prouerb. 15. 2. vbi linguam sapien-
tum, & os stultorum quasi penicil-
lo depingens, inquit. *Lingua sapien-
tum ornat scientiam: os fatuorum e-
bullit stultitiam.* Est enim cor illo-
rum, velut olla plena aqua immun-
da, quæ vbi flamma Dæmonis, de
qua egimus capite 9. succenditur,
se continere nequit, quin ebulliat.
Cū verò fuerit hac flamma ho-

mo garrulus succensus, bene de illo dicitur id, Eccles. 10. 14. *Stultus verba multiplicat.* Et Prou. 29. 20. *Vidisti hominem velocem ad loquendum? stultitia magis speranda est, quam illius correptio,* Et cap. 10. 14. *Sapientes abscondunt scientiam; os autem stulti confusio proximum est.* Et Eccles. 10. 12. *Labia insipientis, precipitabunt eum.* Prou. verò 18. 13. *Qui prius respondet, quam audiat, stultum se esse demonstrat, & confusione dignum.* Cauendum verò hîc est, quod monet Salomon, Prou. 26. 4. *Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis.*

Alterum est, subuersio hominum, de qua Eccli. 5. 15. *Honor & gloria in sermone sensari, lingua verò imprudentis subuersio est ipsius.* Et Prouer. 11. 11. *Benedictione iustorum exaltabitur ciuitas; & ore impiorum subuertetur,* Vnde & auditorum subuersionem ex contetione ver-

Sub
uersio
homi
num.

borum prouenientem. D. Paulus interdicit Timotheo, 2. Tim. 2. 14. dicens. *Noli contendere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subuersionem audientium.* Rectè ergò Menander dixit. *Lingua multorum est causa malorum.* Et idem lingua multos ad perniciem pertraxit. Vide etiam quæ diximus suprà capit. 6. num. 1. & cap. 9. num. 2.

CAPVT XVI.

Loquaces sunt homines terreni, vanæ conscientie, & vascula inania.

*Loquaces
terreni
sunt*

Primùm patet, quia nihil nisi terrena loquuntur, idq; secundum D. Ioannis Baptistæ sententiam, qua inquit ad discipulos suos, Ioan. 3. 31. *Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur.* Ergò non loquitur sapientiam cœlestem, sed Iacob. 3. 15. terrenam, animale, diabolicam: ait enim, *Quod si zelum amarum habetis, & contentiones sunt in cordibus vestris: nolite gloria-*

ri & mendaces esse aduersus veritatē;
non est enim ista sapientia desursum
descendens, sed terrena, animalis, dia-
bolica. Ubi enim zelus & contentio,
ibi inconstantia, & omne opus prauū.

Secundū est, quod sua lo-
quacitate sunt ipsimet vani con-
scientiæ iudices, & quod in vanum
acceperunt animam suam; atq; id-
eò iuxta Psalm. 23. 3. neq; ascen-
dere ad montem Domini, neq; sta-
re in loco sancto eius poterunt.
Ratio datur Psal. 5. 10. *Quoniam*
non est in ore eorum veritas, cor eo-
rum vanum est. Psalm. 11. 2. *Dimi-*
nuta sunt veritates à filiis hominum,
vana locuti sunt unusquisq; ad proxi-
imum suum, labia dolosa in corde, &
corde locuti sunt. *Disperdat Dominus*
uniuersa labia dolosa, & linguam ma-
gniloquam, &c. Porro de lingua do-
lofa vide plura cap. 59. liter. D. nu-
mer. 6. Sic de fallis Prophetis dici-
tur, Ezech. 13. 8. *Locuti estis vana,*

Et vanæ con-
scientiæ

& vidistis mendacium: ideo ecce ego
 ad vos dicit Dominus Deus. Et erit
 manus mea super Prophetas, qui vi-
 dent vana, & divinant mendacium,
 in consilio populi mei non erunt, & in
 scriptura domus Israël non scribentur:
 nec in terram Israël ingredientur. Sic
 D. Paulus Tit. 3. 9. inquit. Stultas
 autem questionēs & genealogias, &
 contentiones & pugnas legis devita:
 sunt enim inutiles & vana. Sicut &
 D. Iacob. 1. 26. illius religio qui
 linguam refrenare nequit. Vide
 infra capit. 28. numer. 2. Indoles
 quoq; iuuenum ex loquela cogno-
 scitur. Vanus etiam sermo, inquit,
 Isidorus, vanæ conscientiae est in-
 dex, mores hominis lingua pandit,
 & qualis sermo ostenditur, talis a-
 nimus comprobatur. Idem libr. 2.
 Soliloquiorum. Vanus sermo ci-
 tō petit mentem, & facilē agitur
 quōd libenter auditur. Prou. 15. 2.
 Os fatuorum ebullit stultitiam. Hinc

Indoles
 iuuenum
 ex ling-
 gua co-
 gnosci-
 tur.

Vanus
 sermo.

cūm

cum diues quidam filium adole-
 scentulum ad Socratem misisset, vt *Socra-*
 indolem inspiceret, ac pædagogus *tes.*
 diceret, pater, ad te o Socrates mi-
 sit filium, vt eum videres. Tum
 Socrates ad puerum, loquere in-
 quit, adolescens, vt te videam: si-
 gnificans ingenium hominis, non
 tam in vultu relucere, quàm in
 verbis, quod ea sunt certissimum
 minimeq; dubium animi speculũ.
 Maximè verò religiosi, & Mona-
 chis conuenit ab huiusmodi ser-
 monibus vanis & ritum prouocã-
 tibus abstinere. Nam Monachus
 teste D. Hieronymo in Epistolis *Mona-*
 plangentis habet officium, qui vel *chi ofa-*
 se, vel mundum lugeat, & Domini *ficium*
 pavidus præstoletur aduentum. *plangere.*
 Sic & D. Chrysoftomus hom. 59.
 ad populum Antiochenum, mo-
 nasteria domum luctus & sedem
 lacrymarum vocat.

Tertiũ est, quod sunt vascu-

Babylō
vas
inane.

la inania, & homines qui seducuntur inanibus verbis. Quòd vetuit D. Paulus Ephes. 5. 6. fieri. Sic Ier. 51. 34. dicit filia Babylonis de Nabuchodonosore rege. *Reddidit me quasi vas inane.* Nam vt Babylon, quæ confusio dicitur, fuit vas omni gloria terrena plenum; & per Nabuchodonosorem qui planctum iudicij significat, reddita fuit vas inane; ita qui linguam hinc habuimus terrenam, & in terrenis, & otiosis, & vanitatibus gloriati sumus, vbi planxerimus iudicium de nostris verbis à DEO latum, videbimus omnia nostra vasa esse in rebus spiritalibus inania. Demùm vt cum Plutarcho loquar in moralibus. Vt vascula prorsus inania facilè tinniunt; ita quibus minimum inest mentis, sunt loquacissimi, & quàm facillimè impatientiæ signa de se produnt.

CAPVT XVII.

Minus cauti in loquendo sunt ex viperarum progenie, & vrbes absq[ue] muro.

Primò, hi meritò dicuntur esse ex progenie viperarum: tali enim progenie Phariseos exortos & D. Ioannes Baptista docet, Matthæi 3. 7. cùm inquit. *Progenies viperarum, quis demonstrauit vobis fugere à ventura ira.* Sic turbas Iudæorum, Luc. 3. 7. vocat genimina viperarum. Christus verò loquelam eorum coarguens, inquit, Matth. 12. 34. *Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cùm sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur.* Rectissimè verò eos progeniem viperarum vocat, eò quòd se insolenter filios Abrahæ iactarent. Matth. cap. 3. vers. 9. Ioan. 8. 39. & nequaquam opera Abrahæ facerent, aut vt Abraham loquerentur ad Dominum, qui di-

cebat

Viperarum progenies.

Pharisei & scribae quomodo progenies viperarum

cebat se cinerē & puluerem. Gen.
 18. 27. Sed potiùs à parentibus ma-
 lis, murmuratoribus, & detracto-
 ribus; vt patet suprà capit. 13. malè
 educati & foti. Immò vt Saluator
 inquit, Ioan. 8. 44. ex patre Dia-
 bolo, qui primò omnium Deo in
 paradiso apud primos parentes de-
 traxit, vti & eius filij, qui Prou. 1.
 30. detrahunt vniuersæ correptio-
 ni Domini. Diabolum autē voca-
 tum serpentē & quidem antiquū,
 Apocalypsis D. Ioānis. cap. 12. 9.
 20. 2. docet. Audiendus ergò D.
 Chrysofomus hom. 76. in Matth.
 dicens. Quemadmodum si Roma-
 nus fortè fuerit iudex, non perci-
 piet rationes tuas, nisi latinè loqua-
 ris; Sic & Christus non audit, nec
 attendit, nisi lingua sua loquaris:
 vt ostuum ita conformetur, vt os
 Christi sit, non opus est coloribus
 nec vlla materia, sola virtute, hu-
 militate, mansuetudine; huiusmo-

Ling-
 gua
 Christi
 loquēs
 dum.

di os maximè cõformatur. Os diaboli conditur maledictione, contumelijs, contradictione, periurio, mendacio. Diaboli linguam habet, qui vt Diabolus loquitur. Quæ supplicia non perpendimus, quando linguam nostram, qua Dominicam carnem degustamus, Diaboli spontè linguam efficimus? Hæc ille. Quid verò vipera ista, Diabolus scilicet, loquatur, Christus Dominus docet, Ioan. 8. 44. *Vos ex patre Diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere: ille homicida erat, ab initio, & in veritate non stetit: Quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax est, & pater eius.*

Secundùm est, quòd loquaces sint similes vrbi sine murorum ambitu, quæ facilè patet hostibus. Hinc Prou. 25. 28. *Sicut vrbs patēs, & absq; murorum ambitu, ita vir qui*

Os Diaboli.

Diabolus mendax.

Loquaces sũt sicut vrbes sine muro.

non potest in loquendo cohibere spiritum suum. Quem locum explicans de religiosis & Monachis Smaragdus in cap. 4. regulæ D. Benedicti scribens, sic inquit. Monachus qui murum silentij non habet, inimici iaculis patet, quem tacite inimicus sine labore superat, quanto & ipse contra semetipsum per multiloquium pugnat. Dictæ Salomonis sententiæ conuenit id. Iob. 30. 14. *Quasi rupto muro, & aperta ianua irruerunt super me, & ad meas miseras deuoluti sunt.* Vt superius, cap. 8. locum hunc explicauimus. Sed aliter sponsa inquit, Cant. 8. 10. *Ego murus, & hubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.* Quam reperi in silentio patebit infra ex capite 24. Si ergo verum est quod dicitur, Prou. 18. 11. *Substantia diuitis vrbs roboris eius, quasi murus validus circumdans eum.* Nos no-

stras diuitias spirituales muro validissimo taciturnitatis, & silentij tueamur. Ad quam quoque rem faciunt ea, quæ suprâ capite octauo numer. 1. diximus.

CAPVT XVIII.

Viginti quatuor incommoda lingue male ex capite 28. Ecclesiastici desumpta.

Primùm est vers. 10. *Abstine à Litem, & minues peccata; homo enim iracundus incendit litem, quòd fit per loquelam, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentium immittit inimicitiam.*

2. Est quòd lingua testificans adducat mortem, cùm inquit, ver. 13. *Certamen festinatum incendit ignem, & lis festinans effundit sanguinem, & lingua testificans, adducit mortem. Si sufflaueris in scintillam, quasi ignis exardebit: & si expueris super illam, extinguetur, utraq; ex ore proficiscuntur. Quòd magis patet ex superiori cap. 9. num. 1.*

3. Maledicto obnoxios reddit, vers. 15. *Susurro & bilinguis maledictus: multos enim turbabit pacem habentes.*

4. 5. 6. 7. 8. & 9. Traduntur vers. 16. *Lingua tertia multos commorsit, & dispersit illos de gente in gentem, ciuitates muratas diuinitum destruxit, & domos magnatorum effodit, virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit.* Nota verò hoc in capite, linguam tertiam vocari linguam detractoris, & fusurronis; sic enim Chaldæus interpres in Prouerbijs linguam tertiam transfert, fortè quia tertius est, vni apud alterum detrahens.

10. 11. 12. & 13. Ponit vers. 19. *Lingua tertia mulieres viratas eiecit, & priuauit illas laboribus suis, qui respicit illam non habebit requiem, nec habebit amicū in quo requiescat.*

14. Comminuit ossa, vers. 21. *Flagelli plaga luorem facit: plaga*

Lingua
tertia
quæ
quàm
mala.

Lingua
comminuit
ossa.

autem

autem lingua comminuet ossa.

15. Interitum affert, vers. 22.

Multi ceciderunt in ore gladij: sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam.

16. Est iugum ferreum & vinculum æreum, vers. 23. 24. *Beatus qui rectus est à lingua nequam, qui in iracundiam illius non transiit, & qui non attraxit iugum illius, & in vinculis eius non est ligatus. Iugum enim illius iugum ferreum est, & vinculum illius vinculum æreum.*

Linguae iugum ferreum.

17. 18. Mors nequissima, ver. 25. *Mors illius mors nequissima, & utilis potius infernus quam illa.*

19. & 20. Tradit, ver. 26. *Per seuerantia illius non permanebit; sed obtinebit vias iniustorum, & in flamma sua non comburet iustos.*

Flamma lingue

21. 22. & 23. Traditur vers. 27. *vbi & ostenditur qui in illam incidunt. Qui relinquunt Deum, incidunt in illam, & exardebit in illis, &*

non

non exringuetur. Quòd maxime patet in apostatis religionis Chrittianæ, qui excommunicati in summas indies magis magisq; blasphemias erumpunt, vt patuit in Luthe-
 ro excommunicato. *Et immittitur in illos quasi leo, & quasi pardus ledet illos.*

*Vt leo
 & pardus.*

*Casus
 eius.*

24. Vltimum ponit incommodum, casum scilicet; & egregium ponit documentum vers. 28. 29. 30. *Sepi aures tuas spiris, linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras. Aurum tuum, & argentum conflu, & verbis tuis facito stateram, & frenos ori tuo rectos, & attende nè fortè labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem.* Hinc Theophrastus Eresius dicebat, potius fidendum effræni equo, quàm verbo incomposito.

CAPVT XIX.

*Continet alia loquacitatis incommoda ex
sanctis patribus desumpta.*

QUod ad primū attinet, Ioan-
nes Climachus qui vixit año
Domini 340. in libro de scala spi-
rituali, in capitulo de loquacitate,
gradu II. breuiter nouē incommo-
da, ita depingit loquacitatis.

Loquacitas est ignorantix certū
argumentum, detractionis ianua,
scurrilitatis dux, mendacij opifex,
compunctionis desolatio, acedia
auctor siue euocatrix, somni præ-
cussor, intentæ fixæq; cogitationis
dissipatio, custodiae exterminatio.

*Loqua-
citas
quid.*

Ioannes verò Abbas montis Si-
nai ita eam depingit apud auctore
malogranati lib. 2. dist. 2. capit. 7.
per vñdecim incommoda. Multi-
loquium inquit est vanæ gloriæ ca-
thedra, per quam seipsam manife-
stare & pompaticè propalare, na-
turam habet. Multiloquium est in

spien-

*Multi-
loquiū
quid.*

ſipientiæ argumentum, detractio-
nis porta, manu ductor ſcurrilita-
tis, mendacij miniſter, compun-
ctiōnis reſolutio, acuitatis intel-
ligentiæ diſperſio, acediaꝝq; condi-
tor, diſſipatio mœroris, caloris &
feruoris frigefactio, orationis ob-
ſcuratio. Hæc ille. Hi ſunt loqua-
citiſſimi fructus, & loqua-
citiſſimi effectus, quibus multa alia
adijci poterunt, quæ ex ſequenti-
bus capitibus haberi poſſunt, maxi-
mè ex 59. Nunc ad commoda &
fructus taciturnitatis ſilentij & cu-
ſtodix linguæ progrediamur.

QVINQVAGINTA DVO
COMMODA ET FRUCTVS
taciturnitatis & cuſtodix
linguæ.

CAPVT XX.

*Silentium edificat, homines angelis ſimiles
reddit, & animam ſolicite
cuſtodit.*

In his commodis recensendis

erimus